

Державне регулювання
Енергетика
Україна

УКРАЇНА

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

вул. Смоленська, 19, м. Київ, 03057, тел./факс: (044) 277-30-47, тел.: (044) 204-48-27

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг

№ 3219/21.1/7-19 від 25.03.2019

**КОРОСТЕНЬСЬКА МІСЬКА РАДА
ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

вул. Грушевського, 22,
м. Коростень, Житомирська обл., 11500

*1. Марочинська В.В.
До Заданих
2. Завеса О.Н.
поширенню вимог
депутатів з округу
на сайті
9.04.19*

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП, Регулятор), розглянула звернення Коростенської міської ради від 29.01.2019 № 02-16-02/135, надіслане листом Адміністрації Президента України від 21.02.2019 № 44-01/392, щодо зменшення цін на енергоносії та збільшення соціальних норм для призначення пільг та субсидій на житлово-комунальні послуги та, в межах своєї компетенції, повідомляє.

Відповідно до Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» (далі – Закон про НКРЕКП), НКРЕКП є постійно діючим незалежним державним колегіальним органом, метою діяльності якого є державне регулювання, моніторинг та контроль за діяльністю суб'єктів господарювання у сферах енергетики та комунальних послуг, яка зокрема, для ефективного виконання завдань державного регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг встановлює державні регульовані ціни і тарифи на товари (послуги) суб'єктів природних монополій та інших суб'єктів господарювання, що провадять діяльність на ринках у сферах енергетики та комунальних послуг, якщо відповідні повноваження надані НКРЕКП законом.

Щодо тарифів на електричну енергію

Відповідно, до Порядку розрахунку роздрібних тарифів на електричну енергію, тарифів на розподіл електричної енергії, тарифів на постачання електричної енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 13 квітня 2017 року № 512 (втратив чинність з 01 січня 2019 року) (далі – Порядок № 512), роздрібний тариф, за яким споживач розраховувався за електричну енергію, формувався (у тому числі для населення) за ринковою формою та складався із:

- закупівельної ціни електричної енергії на оптовому ринку електричної енергії та/або у безпосередніх виробників електричної енергії;
- тарифу на розподіл електричної енергії;
- тарифу на постачання електричної енергії;
- технологічних витрат електричної енергії в розподільчих мережах.

140/20-06
09 04 19

430/02-06
04 04 19

Звертаємо увагу, що прогнозована оптова ринкова ціна є основною складовою роздрібних тарифів на електричну енергію (питома вага оптової ринкової ціни на електричну енергію у структурі роздрібних тарифів коливається від 80 % до 84 % в залежності від класу напруги).

При цьому, формування прогнозованої оптової ринкової ціни здійснюється відповідно до Порядку формування прогнозованої оптової ринкової ціни електричної енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 03.03.2016 № 289, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23.03.2016 за № 428/28558.

Тарифи на розподіл та постачання електричної енергії для кожного ліцензіата є різними і залежать від багатьох факторів, а саме: структури та стану електричних мереж, втрат електроенергії в мережах, структури та обсягів споживання електроенергії, площі території, що обслуговується, тощо. Зазначаємо, що НКРЕКП постійно здійснює моніторинг витрат суб'єктів електроенергетики на провадження ними ліцензованої діяльності, та в разі виявлення необґрунтованого або нецільового використання коштів обов'язково здійснює коригування витрат при перегляді тарифів на розподіл та постачання електроенергії.

Встановлення (перегляд) тарифів на розподіл електричної енергії та тарифів на постачання електричної енергії здійснювалось відповідно до Процедури встановлення або перегляду тарифів для ліцензіатів з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами та з постачання електроенергії за регульованим тарифом, затвердженої постановою Національної комісії регулювання електроенергетики України від 01.08.2001 № 801 (яка втратила чинність 21.10.2018).

Технологічні витрати електричної енергії в мережі розраховуються та затверджуються відповідно до Положення про порядок подання, визначення та затвердження економічних коефіцієнтів нормативних та прогнозованих технологічних витрат електроенергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 27.07.2017 № 981 (у редакції постанови НКРЕКП від 27.12.2017 № 1424).

Зазначаємо, що економічно обґрунтовані тарифи на електричну енергію для населення також розраховувалися за ринковою формулою відповідно до Порядку № 512, тобто розрахунок тарифів на електричну енергію для населення відбувався аналогічно розрахунку роздрібних тарифів на електроенергію для всіх інших споживачів.

Проте, згідно з діючими законодавчими актами тарифи на електричну енергію для побутових споживачів (населення) є фіксованими та однаковими на всій території України. При цьому, перегляд рівнів тарифів на електроенергію для населення відбувається без урахування всіх чинників, які мають визначати його рівень.

Діючі тарифи на електричну енергію для побутових споживачів (населення) встановлені постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 26.02.2015 № 220 «Про встановлення тарифів на електроенергію, що відпускається населенню» (далі – Постанова № 220).

Різниця в тарифах для населення між фіксованими та ринковими рівнями компенсується енергопостачальним компаніям через механізм дотацій за рахунок промисловості, залізничного транспорту, бюджетних організацій та інших споживачів. Таким чином, відбувається перехресне субсидювання населення за рахунок інших споживачів.

Зокрема, Постановою № 220 передбачено підвищення тарифів на електроенергію для населення в п'ять етапів протягом 2015–2017 років. Останній етап підвищення тарифів, передбачений Постановою № 220, відбувся з березня 2017 року.

В той же час слід відмітити, що пріоритетним завданням вдосконалення державної тарифної політики в електроенергетиці, визначеним у Програмі діяльності Кабінету Міністрів України, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.2016 № 294 та схваленій постановою Верховної Ради України від 14.04.2016 № 1099-VIII, є ліквідація перехресного субсидіювання, забезпечення прозорості встановлення тарифів.

Водночас, пунктом 3 розділу XVII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про ринок електричної енергії» (далі – Закон) передбачено, що до дати початку дії нового ринку електричної енергії НКРЕКП має забезпечити відсутність перехресного субсидіювання між різними категоріями споживачів. Відповідно до Закону датою початку дії нового ринку електричної енергії визначено 01 липня 2019 року.

Разом з тим слід зазначити, що статтею 7 Закону передбачено, що ціни та тарифи на ринку електричної енергії, що регулюються державою, не повинні, зокрема, допускати перехресного субсидіювання між користувачами системи.

Отже, з метою ліквідації перехресного субсидіювання НКРЕКП здійснює заходи щодо приведення тарифів на електричну енергію для споживачів до ринкового рівня.

Важливо зазначити, що на виконання Закону з 01 січня 2019 року відбувся перший етап впровадження нового ринку електричної енергії. Зокрема, НКРЕКП здійснено заходи із забезпеченням відокремлення діяльності з постачання від діяльності з розподілу електричної енергії, що є необхідним та надважливим чинником для забезпечення конкуренції на ринку електричної енергії.

Встановлення тарифів на послуги з розподілу електричної енергії з 01 січня 2019 року здійснено відповідно до Порядку встановлення (формування) тарифів на послуги з розподілу електричної енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1175, а тарифу на послуги постачальника універсальних послуг – відповідно до Методики розрахунку тарифу на послуги постачальника універсальних послуг, затвердженої постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1176.

Слід зазначити, що відповідно до положень статті 63 Закону постачання електричної енергії побутовим споживачам здійснюється постачальником універсальних послуг. При цьому, відповідно до абзацу дев'ятого пункту 13 Розділу XVII Прикінцевих та перехідних положень Закону, до дати запровадження двосторонніх договорів, ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку, балансуючого ринку постачальник універсальних послуг купує електричну енергію для постачання споживачам відповідно до Закону України «Про електроенергетику», а ціни, за якими постачальник універсальних послуг здійснює постачання електричної енергії побутовим споживачам, встановлюються Регулятором.

Щодо цін на природний газ

Положеннями статті 19 Конституції України визначено, що органи державної влади та їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

З 01 жовтня 2015 року введено в дію Закон України «Про ринок природного газу» (далі – Закон про ринок газу), відповідно до частини другої статті 12 якого постачання природного газу здійснюється за цінами, що вільно встановлюються між постачальником та споживачем, крім випадків, передбачених цим Законом.

Відповідно до статті 3 Закону про ринок газу ринок природного газу функціонує на засадах вільної добросовісної конкуренції, крім діяльності суб'єктів природних монополій, та за принципами, зокрема вільної торгівлі природним газом та рівності суб'єктів ринку природного газу незалежно від держави, вільного вибору постачальника природного газу.

Закон передбачає, з одного боку, державне регулювання монопольних ринків (транспортування, розподіл, зберігання природного газу), з іншого – розвиток вільної добросовісної конкуренції на товарному ринку природного газу. Тобто, на оптовому і роздрібному ринках природного газу має діяти принцип вільного ціноутворення (крім випадку, коли з метою забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу на суб'єктів ринку природного газу покладені спеціальні обов'язки в обсязі та на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України), що передбачено частиною другою статті 12 Закону про ринок газу.

Згідно з абзацом першим частини першої статті 11 Закону про ринок газу, з метою забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу на суб'єктів ринку природного газу у виключних випадках та на визначений строк можуть покладатися спеціальні обов'язки в обсязі та на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України.

З 01 листопада 2018 року набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України від 19 жовтня 2018 року № 867 (далі – Постанова № 867), якою затверджено Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу, яким регулюється питання ціноутворення на природний газ, зокрема, для побутових споживачів.

При цьому зазначаємо, що у зв'язку з введенням в дію Закону про ринок газу з 01 жовтня 2015 року у НКРЕКП відсутні повноваження щодо забезпечення проведення цінової політики на ринку природного газу (у частині встановлення цін на природний газ), зокрема для побутових споживачів.

Крім того, звертаємо увагу на те, що НКРЕКП не є розробником Постанови № 867, відповідно, за наданням додаткових роз'яснень з питань, що регулюються вищезазначеною постановою слід звернутися до Міністерства енергетики та вугільної промисловості України.

Щодо тарифів на теплову енергію

НКРЕКП здійснює державне регулювання, моніторинг та контроль за діяльністю суб'єктів господарювання у сферах енергетики та комунальних послуг, зокрема діяльності з виробництва теплової енергії на теплогенеруючих установках, включаючи установки для комбінованого виробництва теплової та електричної енергії, транспортування її магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами, постачання теплової енергії *в обсягах понад рівень, що встановлюється умовами та правилами провадження господарської діяльності (ліцензійними умовами).*

Згідно з положеннями законів України про НКРЕКП, «Про теплопостачання», «Про житлово-комунальні послуги» (далі – Закон про ЖКП), «Про державне регулювання у сфері комунальних послуг» до повноважень НКРЕКП належить, зокрема, встановлення тарифів на теплову енергію, тарифів на комунальні послуги суб'єктам природних монополій та суб'єктам господарювання на суміжних ринках у сфері теплопостачання, *ліцензування діяльності яких здійснюється НКРЕКП.*

Згідно з пунктами 1.4 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва теплової енергії, Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами та Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з постачання теплової енергії, затверджених постановою НКРЕКП від 22.03.2017 № 308 (далі – Ліцензійні умови) (набрали чинності з 19.05.2017), у разі якщо суб'єкт господарювання здійснює (або має намір здійснювати) діяльність в обсягах, що перевищують визначений Ліцензійними умовами рівень, а саме: з виробництва теплової енергії – 170 тисяч Гкал, з транспортування або з постачання теплової енергії – 145 тисяч Гкал, при забезпеченості споживачів приладами обліку теплової енергії, що обліковують більше ніж 90 % від загального обсягу реалізованої теплової енергії, ліцензування такої діяльності і, відповідно, встановлення тарифів належить до повноважень НКРЕКП.

Якщо ж обсяги виробництва, транспортування або постачання теплової енергії суб'єктів господарювання не перевищують визначений Ліцензійними умовами рівень та/або при забезпеченості споживачів приладами обліку теплової енергії, що обліковують менше ніж 90 % від загального обсягу реалізованої теплової енергії, ліцензування такої діяльності здійснюється обласними та Київською міською державними адміністраціями, а встановлення тарифів для таких суб'єктів господарювання – органами місцевого самоврядування.

На сьогодні, з урахуванням передбаченого вимогами чинного законодавства розмежування повноважень у частині державного регулювання тарифів у сфері теплопостачання, у м. Коростень відсутні суб'єкти господарювання у сфері теплопостачання, ліцензування діяльності і встановлення тарифів яким відноситься до повноважень НКРЕКП.

Водночас слід зазначити, що за результатами засідання НКРЕКП, яке відбулось у формі відкритого слухання 19.02.2019, ухвалено рішення щодо схвалення та оприлюднення на офіційному веб-сайті НКРЕКП з метою одержання зауважень і пропозицій до проекту рішення, що має ознаки регуляторного акта – постанови НКРЕКП «Про затвердження змін до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності у сфері теплопостачання» яким, зокрема з урахуванням вимог Розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання», передбачається виключити із Ліцензійних умов один з критеріїв (а саме – рівень забезпеченості споживачів приладами обліку теплової енергії), в залежності від відповідності/або невідповідності якому визначається державний орган до повноважень якого відноситься ліцензування діяльності суб'єкта господарювання у сфері теплопостачання.

Разом з тим слід зазначити, що державна політика у сфері житлово-комунальних послуг відповідно до статті 2 Закону про ЖКП базується, зокрема на принципах забезпечення функціонування підприємств, установ та організацій, що виробляють, виконують та/або надають житлово-комунальні послуги, на умовах самофінансування та досягнення рівня економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво, а також регулювання цін/тарифів на житлово-комунальні послуги.

Встановлення економічно обґрунтованих тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування, постачання, централізованого водопостачання та водовідведення, на послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води, централізованого постачання холодної води та водовідведення, на рівні, який покриває економічно обґрунтовані витрати в

собівартості цих послуг, є вимогою чинного законодавства. Зокрема статтею 10 Закону України «Про державне регулювання у сфері комунальних послуг», статтею 31 Закону про ЖКП та статтею 20 Закону України «Про теплопостачання» визначено, що тарифи на комунальні послуги суб'єктів природних монополій та суб'єктів господарювання на суміжних ринках повинні забезпечувати відшкодування всіх економічно обґрунтованих планованих витрат на їх виробництво з урахуванням планованого прибутку. *Встановлення цін/тарифів на житлово-комунальні послуги нижче розміру економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво не допускається.*

При цьому, слід повідомити, що на виконання Закону про НКРЕКП та Закону України «Про особливості доступу до інформації у сферах постачання електричної енергії, природного газу, теплопостачання, централізованого постачання гарячої води, централізованого питного водопостачання та водовідведення», НКРЕКП розроблено та прийнято Порядок проведення відкритого обговорення проектів рішень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, затверджений постановою НКРЕКП від 30.06.2017 № 866 (далі – *Порядок проведення відкритого обговорення*), який визначає процедуру організації та проведення відкритого обговорення проектів рішень НКРЕКП з питань встановлення цін (тарифів), схвалення/затвердження інвестиційних програм/планів розвитку, розгляду зауважень та пропозицій до проектів рішень, що мають ознаки регуляторних актів.

Таким чином, проекти рішень НКРЕКП з питань встановлення цін (тарифів), схвалення/затвердження інвестиційних програм/планів розвитку, зауваження та пропозиції до проектів рішень, що мають ознаки регуляторних актів, підлягають відкритому обговоренню.

Одночасно повідомляємо, що соціальні нормативи, в межах яких держава надає громадянам пільги або субсидії на оплату житлово-комунальних послуг, установлені постановою Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 409 «Про встановлення державних соціальних стандартів у сфері житлово-комунального обслуговування» (далі – *Постанова КМУ № 409*).

Основним розробником Постанови КМУ № 409 є Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України.

При цьому, згідно з пунктом 5¹ Постанови КМУ № 409 Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Міністерство енергетики та вугільної промисловості України надають в межах своєї компетенції роз'яснення щодо застосування державних соціальних стандартів у сфері житлово-комунального обслуговування.

Таким чином, за порушених у зверненні КОРОСТЕНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ питань щодо перегляду установлених Постановою КМУ № 409 доцільно звертатися до Міністерства енергетики та вугільної промисловості України та Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України.

Член НКРЕКП

О. Формагей